

1.10.2018

Taloushallinnon automaation ja raportoinnin kehittämisen koordinaatioryhmä

Aika 1.10.2018 klo 13.00–15.00

Paikka Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, kokoushuone Loppupeli

Osallistujat Puheenjohtaja:
erityisasiantuntija Olli-Pekka Rissanen, valtiovarainministeriö

Jäsenet:
erityisasiantuntija Jani Heikkinen, valtiovarainministeriö
tilinpäätösasiantuntija, Riitta Pekonen
tietovirtajohtaja Tarja Rautio, Verohallinto
johtaja Liisa Räsänen, Patentti- ja rekisterihallitus
erityisasiantuntija Juha Saunamäki, oikeusministeriö (varajäsen)
toimialajohtaja Lasse Skog, Valtiokonttori
ekonomisti Riku Thilman, Rahoitusvakausvirasto (etänä)
projektipäällikkö Lea Vuorinen, Tilastokeskus (etänä)
apulaisjohtaja Tanja Wistbacka, Valtiokonttori (varajäsen)
vanhempi neuvonantaja Maria Huhtaniska-Montiel, Suomen Pankki

Vierailijat:
Erkki Tiitta, veroteknologia, KPMG
Kari Saarelainen, julkishallinto ja uudet teknologiat, KPMG
Salla Puustinen, verotus, KPMG

Sihteeri:
assistenttiharjoittelija Laura Kaipainen, valtiovarainministeriö

1 Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1)

Puheenjohtaja Olli-Pekka Rissanen toivotti kaikki tervetulleiksi kokoukseen. KPMG:n konsultit tulivat sisään paikallaolijoiden esittelyiden jälkeen. Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

2 Verohallinnon aiempi selvitys asiakkaiden tarpeista digitaalisessa taloushallinnossa

Verohallinto esitteli asiakastarveselvityksen tulokset. Esiin nousseita asioita olivat verohallinnon oma digitalisointitarve, digitaalinen taloushallinto, julkishallinnon digitalisointi, digitalisoinnin kannatus sekä keskeiset kehittämistarpeet. Verohallinto huomautti, että uutena mittavana asiakaskuntana erityisesti ulkomaalaiset pitäisi ottaa huomioon. Keskusteltiin Katso-tunnistaja-robotista ja VRK:n ratkaisun hankaluudesta. Pohdittiin sitä, että digitaalisuuteen satsaavat tahot haluavat poistaa kaikki manuaalit. Verohallinto nosti esiin, että digitaalisiin toimijoihin kannattaa panostaa ja pankit osallistuvat mielellään tulevaan

kehittämistyöhön, mutta huomautti, että yritysvaltuutusta tarvittaisiin. Verohallinnon omana tavoitteena on panostaa järjestelmien kehittämiseen ja vähitellen päästä eroon paperista.

Todettiin, että Suomi.fi-palvelun käytössä on vielä haasteita. Henkilökohtaisten pankkitunnisteiden käyttö nähdään edelleen kielteisenä, koska työasioissa ei haluta käyttää omia tunnuksia. Pohdittiin, että tunnistamiseen pitäisi keksiä ratkaisu, koska ongelma ei kosketa pelkästään verohallintoa.

3 PRH:n, VK:n ja Verohallinnon yhteinen esitys tilinpäätösraportoinnin edistämiseksi

PRH esitteli PRH:n, VK:n ja Verohallinnon yhteisiä tilinpäätösraportoinnin edistämistavoitteita, joihin kuuluivat raportointikoodiston viranomaisylläpito sekä tilinpäätösrekisteri ja sen rakentaminen. Raportointikoodiston viranomaisylläpitoon kuuluu esimerkiksi XBR-taksonomioiden ylläpito ja kehittäminen. PRH kertoi, että raportointikoodiston viranomaisylläpidolle on tarvetta ja valmistelutoimenpiteisiin on jo ryhdytty. Tavoitetta varten on varattu pieni budjetti, ja tehtävä on jo tässä vaiheessa jatkuva. Tavoitteena on saada raportointikoodisto ensimmäiseksi käyttövaihtoehdoksi yritys kentässä. Myöhemmin raportointikoodiston käyttö haluttaisiin muuttaa velvoitteeksi, jolloin pitäisi selvittää PK-yritysten edellytyksiä käyttää raportointikoodistoa.

PRH jatkoi, että tilinpäätösrekisteri olisi yhteinen digitaalinen rekisteri, joka palvelisi paremmin kuin nykyinen kuva-arkisto. Sen avulla tilinpäätöstiedot saataisiin viranomaisille kerralla, ja koska tiedot olisivat koneluettavassa muodossa, niitä voitaisiin paremmin hyödyntää ja kehittää. Lisäksi PRH nosti esiin, että tilinpäätösrekisteri olisi ensimmäinen käyttövaihtoehto ja myöhemmin velvoite PK-yrityksille, ja sen käyttöä voitaisiin valvoa erilaisten sanktioiden avulla. Huomautettiin, että isot yritykset velvoitetaan raportoimaan tietonsa digitaalisessa muodossa jo 1.1.2020 alkaen. PRH ilmoitti, että tilinpäätösrekisterin yksi tärkeä kehittämistarve on laadunvalvonta. Käytiin keskustelua tilintarkastajien validoiman tiedon käytöstä ja muutettavia lain kohtia varten tarvittavista selvityksistä. PRH toivoi, että palvelua voitaisiin kehittää niin, että se palvelisi asiakkaita mahdollisimman hyvin.

PRK nosti esiin uudistusten hyötyjä. Hyötyjä ovat muun muassa digimuotoisen palvelun helpompi kehittäminen, tietojen tehokkaampi välittäminen asiakkaiden saataville, avoimuuden lisääntyminen, ajantasaisemmat rekisterit, yritysten hallinnollisen taakan keveneminen ja tietojen laadun paraneminen. Huomioidavaksi asiaksi nousi 1.1.2020 voimaan tulevan kirjanpitolainsäädännön uudistuksen vaikutukset. Pörssiyrityksien on uudistuksen myötä raportoitava vuositilinpäätöksensä yhtenäisessä sähköisessä raportointiformaatissa. Kerrottiin, että Suomessa Helsingin pörssi toimii kansallisen tiedotevaraston ylläpitäjänä.

Käytiin keskustelua siitä, että kaikki tietävät, mitä pitäisi tehdä, mutta toimeenpanotoimet puuttuvat. Mietittiin raportointikoodiston ylläpitoa ja sitä, jatkavatko samat henkilöt samoissa tehtävissä, kun asiat siirtyvät eri tahoille. Otettiin esiin tiedon luottamuksellisuus, joka toteutuu vain tulorekisterissä. Muistutettiin, että tietoarkkitehtuurityö tulee olemaan iso haaste. Lisäksi pohdittiin, että tulorekisterin kompleksisuus lisääntyy, koska kuvattu tietojoukko tulee olemaan suurempi. Kokonaisuuden hinnan arviointi tulee myös olemaan hankalaa, sillä tulorekisterin alkuhinta 25 miljoonaa euroa on jo nyt kaksinkertaistunut.

Pohdittiin, että kannattaako jo olemassa olevaa tietoa lähteä digitalisoimaan, ja ehdotettiin, että palvelussa voisi olla muutakin tietoa, kuten rajattuja käyttäjäryhmiä. Käytiin keskustelua myös siitä, mikä on palvelun käyttötarkoitus ja

pitäisikö tietojen toimittamisaika olla yhteneväinen kaikilla virastoilla. Tulevaisuudessa uudistus avaisi PK-yritysten tilannetta eri tavalla ja säästäisi paljon aikaa, mutta pitempiaikaisten hyötyjen ja riskien arvioinnin katsottiin olevan vaikeaa. Pidettiin myös tärkeänä sitä, että uudistusten tekeminen aloitetaan perusasioista ja tehdään yhteistyötä keskeisten suurten toimijoiden kanssa.

Rissanen nosti esiin, että vuoden 2019 valtiovarainministeriön budjetit on jo suunniteltu ja 100 miljoonan euron digiraha on jo varattu. Hallitusohjelma tulee olemaan strateginen, joten pääsääntöisesti tällaiset asiat eivät tule hallitusohjelmaan. Rissanen muistutti, että kyseinen hanke tulee olemaan 3–4 vuoden mittainen, joten sitä varten tarvitaan rahaa. Keskusteltiin siitä, että hankkeen arvioidut kustannukset olisi hyvä tietää viimeistään vuoden 2019 syyskuussa, mutta mielellään osittain jo vuoden 2019 toukokuussa. Olisi tärkeää, että tämä hanke on selkeästi rahoitettu hanke, eikä mene eteenpäin pelkästään vuosirahoituksilla.

Nostettiin esiin, että tilintarkastusvalvonta on kiinnostunut siitä, mitä toimintoja palvelussa on tilintarkastajia varten. Lisäksi säätiöt ovat kiinnostuneita uudesta palvelusta. Ehdotettiin, että voitaisiin tehdä asiasta selvitys. Tiedusteltiin, että saadaanko ministeriöltä toimeksianto hanketta varten. Rissanen huomautti, että kehukseen ei enää oteta uusia poliittisia asioita, mutta totesi, että tämä hanke tarvitsee noin 200 000–400 000 euron rahoituksen. Pohdittiin, että kaikki mielellään osallistuisivat selvitystyöhön, jos saadaan rahaa. Rissanen nosti esiin kaksi rahoitusmahdollisuutta, joita ovat marraskuun täydentävä budjetti ja vuoden 2019 tuottavuusrahabudjetti. Jälkimmäistä varten pitäisi kuitenkin tehdä tuottavuuspöytäkirjoja, joka voi olla ongelmallista.

Päätettiin, että tehdään A4-esitys ja täydennetään kokouksessa esiteltyjä materiaaleja esiin tulleilla tarpeellisilla huomioilla. Uudistusta voitaisiin perustella sillä, että tuleva pörssiyrityksiä koskeva lakimuutos voitaisiin myöhemmin laajentaa koskemaan myös PK-yrityksiä. Perusteena voitaisiin pitää myös sitä, että Suomi on tällä hetkellä jäljessä kehityksessä muihin Pohjoismaihin verrattuna. Esitykseen päätettiin sisällyttää hankkeen kuvaus, kustannustarpeet ja arvioidut tulevat hyödyt. Ehdotus viedään eteenpäin 20.10.2018, joten sen on oltava valmis jo kahden viikon kuluttua. Tavoitteena on lähteä viemään asiaa eteenpäin ja katsoa, miten se onnistuu.

Oltiin samaa mieltä siitä, että uudistus tulee maksamaan itsensä takaisin kahdessa vuodessa yhteiskunnallisella tasolla ja on pitkällä aikavälillä kansainvälisellä tasolla tärkeä toimenpide.

4 Konsulttiselvitys taloushallinnon viranomaisraportoinnista (KPMG)

KPMG antoi Taloushallinnon viranomaisraportointi 15.8.2018–31.12.2018 - toimeksiannon tilannekatsauksen ja esitteli alustavat tulokset ja väliaikatiedot projektista. Tilannekatsaus sisälsi taloudellisen raportoinnin määritelmän ja työn rajauksen sekä B2G-raportoinnin nykyisen tilanteen, projektin, havaintojen, loppuraportin sisällön, raportoinnin kustannusten sekä tulevien toimenpiteiden esittelyyn.

KPMG kertoi, että raportoinnin kohteet voivat yleisesti olla erilaisia, mutta tässä tapauksessa raportointi on rajattu taloustietoihin. Toimeksiannon tavoitteena on löytää päällekkäisyyksiä. Riskinä pidettiin tyhjiöiden syntymistä, kun osa tiedoista joudutaan rajaamaan pois. Ehdotettiin, että voitaisiinko tutkia ensin samoja tietoja sisältäviä raportteja ja vasta sen jälkeen käydä läpi harvinaisempia tietoja. Muistutettiin, että yksikkönä voidaan käyttää muutakin kuin euroa.

KPMG kertoi B2G-raportoinnin nykytilasta. Tiedot ja rahat kulkevat yritysten, yhteisöjen ja välittäjien välillä molempiin suuntiin. Raportointityökaluina voivat olla esimerkiksi veroilmoitukset ja muut raportit. KPMG esitteli toimeksiannon etenemistä. Viranomaisiin oli otettu yhteyttä, dataa oli jäsenelty, haastattelu-kontakteja oli selvitetty ja lopullista raporttia oli kirjoitettu havaintojen pohjalta. KPMG mainitsi, että tässä toimeksiannossa tiedon kerääminen on haastava tehtävä ja rajoituksia on hankala tehdä. Tietoja oli kerätty julkisista lähteistä sekä sähköpostitse ja puhelimitse. Tiedusteluja oli lähetetty 35 viranomaiselle, 8 oli vastannut tiedusteluihin ja 7 ei kerännyt lainkaan taloudellista tietoa. Raportoitavia kokonaisuuksia oli tunnistettu 143. Katsottiin toimijat sisältävästä Excel-taulukosta, ketkä olivat vastanneet tiedusteluihin. Toimijoita oli yhteensä 80. Excel-taulukkoon lisättiin muutama yhteyshenkilö ja toivottiin, että Tulli ja Maaseutuvirasto osallistuisivat tähän tutkimukseen.

KPMG jatkoi, että alustavien havaintojen mukaan viranomaiset olivat kiinnostuneita tutkimuksesta ja osallistuivat siihen mielellään. Joissakin tapauksissa oli kuitenkin perätty valtuutuksia. Oli huomattu, että raportointivelvoitteiden hallinnointi on hajallaan, ja joidenkin yksiköiden vastuuhenkilöillä oli käsitys vain oman yksikön velvoitteista. Prosessin omistajat olivat kiinnostuneita siitä, mitä omaan tietojärjestelmään lisätään. KPMG nosti esiin, että yksi tutkimuksen tarkastelun pääkohtia on tietojen päällekkäisyys. Tilinpäätöstiedot näyttivät tässä tapauksessa olevan tärkeimmät tiedot. Vasta noin viidesosa viranomaisista oli käyty läpi.

KPMG kertoi, että raportti sisältää johdannon, määritelmän rajaukset, tutkimusmenetelmän, havainnot ja suositukset. Pohdittiin, että tietoa pitäisi kerätä vain sellaisen tahon, joka sitä käyttää. Näin pystyttäisiin takaamaan tietojen laatu. KPMG huomautti, että haasteita ovat standardointi ja koordinaatio sekä yhtenäinen taksonomia. Nostettiin esiin, että on myös huomioitava tietosuojalainsäädännön asettamat rajoitteet, kuten käyttötapasidonnaisuus ja salassapitovelvollisuus. Lisäksi mahdollisia toteutustapoja pitäisi olla monia ja pitkällä aikavälillä. KPMG totesi, että raportoinnin kustannukset riippuvat toteutustavasta, automaatiosta, kuten tietojärjestelmien integroinnista, ja arvioinnin tarkkuudesta. Raportin vastaanottajalta voidaan esimerkiksi kysyä raportin tietojen määrästä, raportointifrekvenssistä ja raporttoijien määrästä. Esimerkkinä kerrottiin Hedge-rahastotutkimuksesta.

Todettiin, että raportoivien yritysten pitäisi muuttaa toimintatapoja dramaattisesti. Yritysten olisi tehtävä järjestelmämuutoksia ja toimintatapamuutoksia. Oltiin samaa mieltä siitä, että muutos on välttämätön, koska tietyt raportointikanavat häviävät eivätkä yritykset voi enää toimia samalla tavalla kuin aiemmin. Pohdittiin, että ei voida suojella sellaisia yrityksiä, jotka eivät halua kehittyä, koska tehokkuus- ja kustannushyödyt eivät muuten toteudu. Huomautettiin vielä, että edessä on iso muutos, valtion uudelleen järjestäminen, josta Suomi tulee hyötymään.

5 Muut asiat

Seuraava kokous pidetään 5.11.2018 klo 13.00–15.00 (valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, kokoushuone Pullonkaula).

6 Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 15.01.

Liitteet Liite 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Jakelu Koordinaatioryhmä